

"מחלוקת קרח ועדתו – מתי היתה ומתי עתידה להסתיים"
לפרשת קורח (ע"פ שעורו של הרב מרדכי אלון)

1. במדבר פרק י'

י"א) וַיְהִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּת בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַעֲשָׂרִים בַּחֹדֶשׁ נִעְלָה הָעֲנָן מֵעַל מִשְׁכַּן הָעֵדוּת: " (לג) וַיִּסְעוּ מִהָרַ הַהוּא דֶרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וַאֲרוֹן בְּרִית יְהוָה נִסַּע לִפְנֵיהֶם דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לְתוֹר לְהֵם מִנוּחָה: **פרק י"א:** (א) וַיְהִי הָעֵס כְּמִתְאַנְנִים רַע בְּאַזְנֵי יְהוָה וַיִּשְׁמַע יְהוָה וַיַּחֲר אָפּוֹ וַתִּבְעַר בָּם אֵשׁ יְהוָה וַתֹּאכַל בְּקִצָּה הַמַּחֲנֶה: (ב) וַיִּצְעַק הָעַם אֶל מֹשֶׁה וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה אֶל יְהוָה וַתִּשְׁקַע הָאֵשׁ: (ג) וַיִּקְרָא שֵׁם הַמְּקוֹם הַהוּא תִבְעָרָה כִּי בָעָרָה בָּם אֵשׁ יְהוָה: (ד) וְהָאֶסְפָּסֹף אֲשֶׁר בְּקִרְבּוֹ הִתְאַוּוּ תִאָּוָה וַיִּשְׁבּוּ וַיִּכְבּוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי נֹאכְלֵנוּ בָּשָׂר: (ה) זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאכַל בְּמִצְרַיִם חִנָּם אֶת הַקִּשְׁאִים וְאֶת הָאֲבִטְחִים וְאֶת הַחֲצִיר וְאֶת הַבְּצָלִים וְאֶת הַשּׁוּמִיִּם: (ו) וַעֲתָה נִפְשָׁנוּ יְבֹשָׁה אֵין כֹּל בְּלִתֵּי אֶל הַמָּן עֵינֵינוּ: (ז) לֹא יוֹם אֶחָד תֹּאכְלוּן וְלֹא יוֹמִים וְלֹא חֲמִשָּׁה יָמִים וְלֹא עֶשְׂרֵה יָמִים וְלֹא עֶשְׂרִים יוֹם: (ח) עַד חֹדֶשׁ יָמִים עַד אֲשֶׁר יֵצֵא מֵאֶפְכֶם וְהָיָה לְכֶם לְזָרָא יַעַן כִּי מֵאֲסַתֶּם אֶת יְהוָה אֲשֶׁר בְּקִרְבְּכֶם וַתִּבְכוּ לִפְנֵי לַמָּוֶה זֶה יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם: **פרק י"ב:** (א) וַתִּדְבַר מֶרְיָם וַאֲהֶרֶן בְּמִשְׁחָה עַל אֲדוּת הָאִשָּׁה הַכֹּהֵנִית אֲשֶׁר לְקַח כִּי אִשָּׁה כֹּהֵנִית לָקַח: (יג) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאַבְיָה רֹק יִרַק בְּפִנֵּיהָ הֲלֹא תִכְלַם שְׁבַעֵת יָמִים וַתִּסְגַּר שְׁבַעֵת יָמִים מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְאַחַר תִּאֲסַף: (טו) וַתִּסְגַּר מֶרְיָם מִחוּץ לַמַּחֲנֶה שְׁבַעֵת יָמִים וְהָעַם לֹא נִסַּע עַד הָאֲסָף מֶרְיָם: **פרק י"ג:** (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) **שְׁלַח לְךָ אַנְשִׁים** וַיִּתְרוּ אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אֶחָד אִישׁ אֶחָד לְמִטָּה אֲבֹתֵיהֶם תִּשְׁלְחוּ כֹל נְשִׂיא בְהֵם: (כ) וַיִּשְׁבּוּ מִתּוֹר הָאֶרֶץ מִקֶּץ אַרְבָּעִים יוֹם: (מ) וַיִּשְׁכְּמוּ בְּבֹקֶר וַיַּעֲלוּ אֶל רֹאשׁ הַהָר לֵאמֹר הֲנֵנוּ וְעַלְיֵנוּ אֶל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה כִּי חֲטָאוּנוּ:

6. במדבר פרק ט"ז

(ב) וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשִׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אַנְשֵׁי שֵׁם: (ג) וַיִּקְהֲלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֲהֶרֶן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב לְכֶם כִּי כָל הָעֵדָה בְּלֶס קֹדְשִׁים וּבְתוֹכְכֶם יְהוָה וּמִדּוּעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קַהֲל יְהוָה: (ח) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל קִרְחַ שְׁמַעוּ נָא בְּנֵי לְוִי: (ט) הַמַּעֲט מִכֶּם כִּי הִבְדִּיל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעַדְתּוֹ יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶתְכֶם אֵלָיו לְעַבֵּד אֶת עֲבֹדַת מִשְׁכַּן יְהוָה וְלַעֲמֹד לִפְנֵי הָעֵדָה לְשִׁרְתָּם: (י) וַיִּקְרַב אֹתָן וְאֶת כָּל אַחֲיָד בְּנֵי לְוִי אֶתְךָ וּבִקְשִׁיתֶם גַּם כְּהֵנָּה: (יב) וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה לְקָרָא לְדָתָן וְלָאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וַיֹּאמְרוּ לֹא נַעֲלָה: (יג) הַמַּעֲט כִּי הִעֲלִיתֵנוּ מֵאֶרֶץ זְבֹת חֲלָב וּדְבַשׁ לְהַמִּיתֵנוּ בַּמִּדְבָּר כִּי תִשְׁתַּרְרַר עֲלֵינוּ גַם הַשְּׁתַרְרַר: (יד) אֵף לֹא אֵל אֶרֶץ זְבֹת חֲלָב וּדְבַשׁ הִבִּיאֵתֵנוּ וַתִּתֵּן לָנוּ נַחֲלַת שְׂדֵה נְכָרִים הַעֲיֵנִי הָאֲנָשִׁים הַהֵם תִּנְקַר לֹא נַעֲלָה: (כח) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּזֹאת תִּדְעוּן כִּי יְהוָה שְׁלַחְנִי לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה כִּי לֹא מַלְבִּי: (כט) אִם כְּמוֹת כָּל הָאֲדָם יִמְתּוּן אֵלֶּה וּפְקַדְתָּ כָּל הָאֲדָם וּפְקַד עֲלֵיהֶם לֹא יְהוָה שְׁלַחְנִי: (ל) וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא יְהוָה וּפְצִתָּה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֹתָם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאֵלָה וַיִּדְעֶתֶם כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת יְהוָה:

7. במדבר י"א ט"ו – בקשת משה אחרי החטא בנו ביקשו בשר

"וַיֹּאם כִּכָּה אֶתָּה עֹשֶׂה לִי הֲרֹגְנִי נָא הֲרֹג אִם מִצְּאֵתִי חוֹן בְּעֵינֶיךָ וְאֵל אֲרָאָה בְּרַעְיָתִי: ".

8. שמות ל"ב ל"ב – בקשת משה אחרי חטא העגל

"וַיַּעֲתָה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתֶם וְאִם אֵין מַחְנִי נָא מִסְפָּרְךָ אֲשֶׁר כְּתִבָּת: ".

9. סנהדרין ק.

"כֹּל הַמַּחֲזִיק בַּמַּחֲלֻקָּת עוֹבֵר עַל לֹאוֹ שְׁנֹאמַר וְלֹא יִהְיֶה כַּקּוֹרַח וְעַדְתּוֹ"

10. במדבר פרק ט"ז

(טז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל קִרְחַ אֲתָה וְכָל עַדְתְּךָ הֵיוּ לִפְנֵי יְהוָה אֲתָה וְהֵם וְאַהֲרֹן מִחֵר: (יז) וּקְחוּ אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וּנְתַתֶּם עֲלֵיהֶם קִטְרֶת וְהַקְרַבְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אִישׁ מִחֶתְתּוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאֲתָיִם מִחֶתֶת וְאֲתָה וְאַהֲרֹן אִישׁ מִחֶתְתּוֹ: (יח) וַיִּקְחוּ אִישׁ מִחֶתְתּוֹ וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ וַיִּשְׂימוּ עֲלֵיהֶם קִטְרֶת וַיַּעֲמְדוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן: (יט) וַיִּקְהֲלוּ עֲלֵיהֶם קִרְחַ אֶת כָּל הָעֵדָה אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּבְרָא כְבוֹד יְהוָה אֶל כָּל הָעֵדָה: (כ) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֲהֶרֶן לֵאמֹר: (כא) הִבְדִּלְוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאֶכְלָה אֹתָם כְּרָגַע:

2. דברים פרק א' ג' ה'

"וַיְהִי בְאַרְבָּעִים שָׁנָה בַעֲשָׂתֵי עֶשְׂרֵה חֹדֶשׁ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ דִּבַּר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְקֹנֵק אֹתוֹ אֲלֵהֶם: ... בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן בְּאֶרֶץ מוֹאָב הוֹאִיל מֹשֶׁה בָּאֵר אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת לֵאמֹר: "

3. במדבר פרק ט"ז

(א) וַיִּשְׁקַח קִרְחַ בְּן יִצְחָר בְּן קַהֲתַ בְּן לְוִי וְדָתָן וְאַבְיָרָם בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹן בְּן פֹּלֵת בְּנֵי רְאוּבֵן:

4. אונקלוס

"וַאֲתַפְלִיג קִרְחַ בֵּר יִצְחָר בֵּר קַהֲתַ בֵּר לְוִי וְדָתָן וְאַבְיָרָם בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹן בֵּר פֹּלֵת בְּנֵי רְאוּבֵן: "

5. משלי ד' ב'

"כִּי לְקַח טוֹב נְתַתִּי לְכֶם תּוֹרָתִי אֶל תַּעֲזוּבוּ: "

11. רמב"ן

...אבל הטעם, כי מתחלה היה לב העם אחרי משה ואהרן, וכאשר לקחו קרח ועדתו איש מחתתו וישימו עליהם קטרת ועמדו פתח אהל מועד עם משה ואהרן, אז קרא קרח לכל העדה ואמר להם כי בכבוד כולם הוא מקנא, וייטב הדבר בעיניהם ונקהלו כלם לראות אולי יישר בעיני האלהים ותשוב העבודה לבכוריהם, וזה טעם ויקהל עליהם קרח את כל העדה (פסוק יט) והנה נתחייבו כליה שהיו מהרהרים אחרי רבם, והם כמהרהרים אחרי השכינה ומוותרים על נבואת נביא בלבם וחיביבין מיתה בידי שמים. ומשה ואהרן למדו עליהם זכות, שלא חטא במעשה אלא קרח, והוא הגורם והוא המפתה אותם, וראוי הוא שימות לבדו לפרסם ולהודיע ענשו לרבים:

12. במדבר פרק ט"ז

(כב) וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֶל אֱלֹהֵי הַרוּחֹת לְכֹל בְּשֵׁר הָאִישׁ אֶחָד יַחְטֵא וְעַל כָּל הָעֵדָה תִּקְצָף:

13. רבי יצחק עראמה, בעל העקידת יצחק

"ומה תמיהה היא זאת, והלא בעגל לא חטאו כולם ונאמר: 'הניחה לי ויחר אפי בהם' "וכן בשיטים היה חרון אף ה' בכלל, "ובעכן נאמר הלא עכן בן זרח מעל מעל בחרם ועל כל עדת ישראל היה קצף, והוא איש אחד לא גווע בעונו ונאמר בו חטא ישראל וגם עברו בריתי..." "ומחוייב זה מקשר הכללות...כי החולה מאחד באבריו יאמר על כולו חולה"

14. אבות ה' י"ז

"כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים איזו היא מחלוקת שהוא לשם שמים? זו מחלוקת הלל ושמאי, ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו:"

15. תשובת ה"עקידת יצחק"

"כאשר המידה לקצוף על הכלל בחטא היחיד כעכן וזולתו, הנה יהיה זה כאשר יהיה היחיד ההוא נקשר בכללם ונקשר בקיבוצם כי אז לא ייאמר שחטא האיש ההוא לבדו אלא שחטא הכלל כי הוא איבר בתוך הגוף.... אבל כשהחוטא ההוא פירש עצמו מן הציבור וכבר לקח עצמו לצד אחד לחלוק עליהם, כבר יצא מכללם, ולא ייאמר עוד שהחטא ההוא יהיה כללי, שהוא כאבר הפורש מן החי שאין לו עוד קשר עם גופו"

16. שמות פרק ב'

(יג) וַיֵּצֵא בַיּוֹם הַשְּׁנִי וְהָיָה שְׁנֵי אַנְשִׁים עֲבָרִים נָצִים וַיֹּאמְרוּ לְרִשָּׁע לְמָה תִּפָּה רַעַךְ: (יד) וַיֹּאמְרוּ מִי שְׂמִיךְ לְאִישׁ שֶׁר וְשִׁפְטָ עֲלֵינוּ הַלְהַרְגֵנִי אֲתָה אֹמֵר כִּפְאֶשֶׁר הִרְגֵת אֶת הַמְצָרִי וַיִּכְרָא מִשָּׂה וַיֹּאמְרוּ אֲכֹן נִודַע הַדָּבָר:

17. רש"י על שמות פרק ב'

(יג) שני אנשים עברים - דתן ואבירם הם שהותירו מן המן: (יד) וירא משה - כפשוטו. ומדרשו דאג לו על שראה בישראל רשעים דלטורין (מלשינים) אמר מעתה שמא אינם ראויין להגאל:

אכן נודע הדבר - כמשמעו ומדרשו נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו מה חטאו ישראל מכל ע' אומות להיות נרדים בעבודת פרך אבל רואה אני שהם ראויים לכך: